

**BIBLIJSKO - MOLITVENA ZAJEDNICA
SVETI PETAR I PAVAO**

DAR DUHA PO SAKRAMENTU

Crkva prepoznaje sakrament

Promatrajući život prve Crkve iz Djela apostolskih vidjeli smo da apostoli podjeljuju dar Duha onima koji u obraćenju i vjeri primaju krštenje. Svaki puta se to događa uz **vidljivi znak** koji je iskustven i prepoznatljiv. Kako nam pokazuju Djela, to je polaganje ruku i molitva za dar Duha. U isto vrijeme nam Djela apostolska prikazuju **da se je i događalo** ono što je znak naviještao. Upravo tu je razlog što je Crkva u tom svojem činu prepoznavala **sakrament**. Jer, kao što smo rekli na samom početku, sakrament je vidljivi znak nevidljive Božje milosti i dara. Sakrament je otajstvo u kojem se susreće iskustveno i nadiskustveno, vidljivo i nevidljivo, ljudsko i božansko. Podjeljivanje dara Duha kako nam je zasljedila prva Crkva očituje pravu narav sakramenta.

Imena

Prije nego detaljnije analiziramo sam sakrament dara Duha, kažimo nešto o njegovom imenu, bolje imenima. Danas se najčešće taj sakrament naziva **Potvrdom** ili **Firmom** (lat. firmare = potvrditi). Često je ime i **Krizma** (grč. χρισω = pomazujem, krizma = pomazanje). Izraz Firma ili Potvrda potječe iz 528. god. Uveden je na crkvenoj sinodi u Orange-u (tadašnja južna Galija). Izraz Krizma ili pomazanje očituje sakramentalno događanje pomazanja Duhom Svetim, što je i kao vidljiv znak ušlo u samo podjeljivanje sakramenta u smislu materijalnog pomazivanja uljem.

Kada se pojavljuje?

U povijesnom promatranju često je teško razlučiti krštenje i potvrdu kao dva različita sakramenta. To je zato što su uvijek bili tijesno povezani i zajedno podjeljivani. Istočne crkve još i danas imaju tu praksu pa sakrament potvrde podjeljuju odmah neposredno nakon krštenja. Ipak, kao što smo vidjeli u prethodnom razmišljanju, prva Crkva poznaje i odijeljeno podjeljivanje. U zapadnoj Crkvi je Potvrda odijeljena od Krsta kada se on podjeljuje djeci. Kada se podjeljuje odraslima, tada neposredno nakon krštenja slijedi podjeljivanje sakramenta Potvrde.

Kako malo dijete još nije sposobno za obraćenje i čin vjere, već ga kod toga na neki način zastupaju roditelji i kumovi, to je sakrament Potvrde (nastoji se da bude primljen u što odraslijoj dobi!) svjesno vjerničko prihvaćanje Isusa Krista i njegove Crkve i punina ulaska u Crkvu. Stoga ga neki vole nazivati **sakramentom kršćanske zrelosti**, odrastanja, dovršenja krsta i krsnog opredjeljenja. Nažalost, često radi preranog podjeljivanja toga sakramenta, ili slabog naviještenja i priprave za nj, to postaje trenutak otpada od Crkve, pogotovo ako je sakrament shvaćen običajno, formalistički, kao nešto što još treba obaviti pa da si do vjenčanja „miran“.

Na taj se način onda stvaraju odrasli nedorasli i nezreli vjernici koji onda nisu kadri izvršiti svoje poslanje što ga kao pomazanici Božji imaju u ovom svijetu. Stoga priprava za sakrament mora biti temeljita, u nju mora biti uključeno ozbiljno i cjelovito naviještanje Isusa Krista, koje u kandidatima treba probuditi obraćenje, povećati vjeru, spremnost i želju za primanjem sakramenata. Bez tog temeljnog raspoloženja nikoga se ne bi smjelo pripustiti primanju toga sakramenta.

Sakramentalni znak

Što se tiče **sakramentalnog znaka** istaknimo bit. Djela apostolska govore o polaganju ruku i zazivanju Duha Svetoga. Tako se u poslanici Hebrejima sakrament Firme naziva Polaganje ruku (usp. Heb 6, 2). Novozavjetni spisi ne govore o pomazivanju uljem, iako se dar Duha naziva Pomazanjem (usp. 1Iv 2, 20, 27; 2Kor 1, 21; Lk 4, 18). Tako se do srednjeg vijeka u zapadnoj Crkvi od najstarijih vremena i pomazivanjem. U srednjem vijeku se u zapadnoj Crkvi povezuje polaganje ruku s pomazivanjem. Tako je to ostalo do današnjeg dana. Na početku se nad sve potvrđenike polažu ruke, a tada se još posebno nad svakim vrši mazanje na čelu krizmenim uljem uz polaganje ruke.

Znakovitost ulja

U antičkoj kulturi susrećemo se s mnogovrsnom upotrebom ulja, što je svakako pridonijelo da se ono kao znak pojavi u sakramentu Krizme ili Pomazanja. Ulje simbolizira obilje i bogatstvo života, puninu, ali i spremnost oduprijeti se u borbi (gladijatori su se pred nastup u arenama mazali uljem!). I jedna i druga simbolika ulja otkrivaju sakramentalno događanje, koje je kao što smo rekli dar punine mesijanskih dobara u osobi Duha, kao i osposobljavanje krštenika za odraslost i životnu borbu koja ga čeka da se radikalno odupre zlu. Ovdje valja i spomenuti da se od ranih vremena kršćanstva krizmeno ulje najsvečanije posvećuje. Događa se to na Veliki četvrtak i to čini samo biskup.

Sakramentalna formula

Svaki sakramentalni znak prati i **riječ**. Kod Krštenja uz pranje vodom slijede riječi: „Ja te krstim...“ Tako je i sa sakramentom Potvrde. Djela apostolska nam jasno svjedoče da je uz polaganje ruku bila i molitva. Ne spominju koja je i kakva bila. Vjerojatno nije bila točno određena, ali je svakako bila po svom sadržaju zazivanje Duha Svetoga. Tako se događalo i kasnije u otačko vrijeme (Tertulijan, Ciprijan).

Kod Augustina već susrećemo određenu „formulu“, tj. radi se o točno određenoj molitvi kojom se zazivalo Duha Svetoga u sedam njegovih darova. Kad je govor o istočnoj Crkvi, onda je svakako sigurno da je od 4. st. pa do danas trajno u upotrebi formula: „Pečat dara Duha Svetoga“. Nakon II. Vat. sabora u svojoj je liturgijskoj obnovi i zapadna Crkva prihvatila ovu formulu (dosadašnja formula: „Označujem te znakom križa i pomazujem te krizmom spasenja u ime Oca...“ u zapadnoj je Crkvi bila od 13. st. pa do II. Vat. sabora).

Danas se sakrament potvrde redovito podjeljuje za vrijeme euharistijskog slavlja. Kod toga se nad sve potvrđeničke zaziva Duh Sveti u sedam svojih darova uz ispruženu ruku, da bi poslije toga svaki osobno bio pomazan uz polaganje ruke i riječi: „Pečat dara Duha Svetoga.“ Redoviti djelitelj sakramenta Potvrde jest biskup, a izvanredni jest svećenik (prezbiter).

Sakramentalno događanje

Sada nas zanima što se događa, što je skriveno iza ovog sakramentalnog znaka? Svakako dar Duha Svetoga! Kao što nam to opisuju i Djela apostolska. Isti onaj Duh koje je sišao nad apostole, isti onaj Duh koje je sišao na Samarijance, kojeg je Pavao u Efezu podijelio dvanaestorici muškaraca, sada silazi na potvrđenika kao Isusovo obećanje koje se sada događa na ovom konkretnom čovjeku. Ali Duh nije neki pasivni dar. On je živa osoba, bogatstvo Božjeg života! Stoga i čovjeku dolazi sa svojim darovima! Govoreći o darovima obično se navodi starozavjetni tekst proroka Izaije: **Darovi Duha**

„Isklijat će mladica iz panja Jišaeva, izdanak će izbiti iz njegova korijena. Na njemu će duh Jahvin počivat, duh mudrosti i umnosti, duh savjeta i jakosti, duh znanja i straha Gospodnjeg.“ (Iz 11, 1-2).

Na temelju ovog proročkog teksta govorimo i o sedam darova Duha Svetoga. Ali nije to sve. Darovi su Duha daleko obilniji i mnogovrsniji. Duh osposobljava potvrđenika da se u punini uključi u Tijelo Kristovo koje je Crkva, i da kao ud toga tijela doprinese rastu njegove punine. O tome nam svjedoči i poslani Efežanima: „**Jedno tijelo i jedan Duh – kao što ste i pozvani na jednu nadu svog poziva!... On i „dade“ jedne za apostole, druge za proroke, jedne opet za evanđeliste, a druge za pastire i učitelje, da opremi svete za djelo služenja, za izgrađivanje Tijela Kristova, dok svi ne prispijemo do jedinstva vjere i spoznaje Sina Božjeg, do čovjeka savršena, do mjere uzrasta punine Kristove... od kojega sve Tijelo, usklađeno i povezano svakovrsnim zglibom zabrinjavanja po djelotvornosti primjerenoj svakom pojedinom dijelu, promiče svoj rast na sazidaivanje u ljubavi.**“ (Ef 4, 4. 11-13. 16)

Duh djeluje u potvrđeniku

Stoga je temeljna obaveza potvrđenika trajno oslušivati Duha i odgovarati njegovim poticajima. Jer, potvrđenik je duhovna osoba i tako u ovom svijetu mora živjeti. A Duh dolazi sa svojim prosvjetljenjima, poticajima i darovima koji osposobljavaju za pojedino poslanje. Tako je upravo Duh Sveti onaj koji giba cijelo Tijelo Kristovo koje je Crkva djelujući u svakom pojedincu i u svima zajedno! Duh u srcu potvrđenika trajno svjedoči za Isusa Krista **i njega osposobljava da to svjedočanstvo očituje svojim životom i svojim naviještanjem.** Stoga su sakramenti Krsta i Potvrde temelji kršćanskog svjedočenja i proročke službe, poslanja krštenika u ovom svijetu, laičkog apostolata. Tako da to nije samo privilegij nego i dužnost

**NITKO NIJE ROĐEN KAO
SVEĆENIK
Molimo za duhovna zvanja!**

Sakramentalni karakter

Poput krštenja i potvrda utiskuje primaocu neizbrisiv pečat („Pečat dara Duha Svetoga!“) koje se u teološkom rječniku naziva **karakter**. Upravo radi toga neizbrisivog pečata oba se sakramenta (Krst i Potvrda) mogu primiti samo jednom u životu. Pojam „pečat“ analogna je, jer adekvatnih iskustvenih izraza za sakramentalnu nadiskustvenu stvarnost nemamo. Radi se, dakle, o slici koja želi izraziti jednu stvarnost, a to je da je krštenik i potvrđenik Kristom obilježen i označen, da je Kristov, da njemu pripada, da je njemu suoobljčen. Nosi na sebi njegove crte.

Ponekad samo pogledam gore
i kažem:

Bože, znam da si to bio ti!
Hvala ti!